

TBMM
HAŁKLARIN EŐİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŐKANLIĐI

Sayı : 20809
Tarih : 23.10.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

31/5/2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereėini arz ederim.

Zülfü UÇAR

Van Milletvekili

TBMM BAŐKANLIĐI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 27-10-2026	Esas No: 2/3972

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
2 3 Ekim 2026
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
2 3 Ekim 2026
No: 1969644

GENEL GEREKÇE

Sosyal devlet ilkesi, yurttaşların yalnızca biçimsel olarak eşit haklara sahip olmasını değil; çalışma hayatında karşılaştıkları ağır fiziki yıpranmaların, mesleki risklerin ve biyolojik tükenmişliğin kamu otoritesi tarafından adil bir biçimde dengelenmesini ve telafi edilmesini emreder. Mevcut sosyal güvenlik sisteminin en temel hakkaniyet mekanizmalarından biri olan “fiili hizmet süresi zammı”, insan onuruna yaraşır emeklilik şartlarının tesisi gayesiyle ihdas edilmiştir. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 40’ıncı maddesinde düzenlenen bu müessese; yapılan işin insan anatomisinde, ruhunda ve yaşam beklentisinde meydana getirdiği olağandışı tahribatı telafi etmeyi, bu işlerde çalışan yurttaşlara hem prim gün sayısı eklenmesini hem de emeklilik yaş haddinden indirim yapılmasını öngörmektedir. Buna karşın, Türkiye’de emek-yoğun sektörlerin en başında gelen inşaat işleri mevcut yasal düzenlemelerde fiili hizmet süresi zammı kapsamının dışında bırakılmıştır. Bu durum hem çalışma sahasının somut gerçekleriyle hem de Anayasa’nın amir hükümleriyle açık bir çelişki oluşturmaktadır.

İnşaat işçilerinin kapsama alınmasını gerektiren birçok neden sayılabilir. Bunların başında ölümlü iş kazaları ve ağır uzuv kayıplı kazalar gelmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu ile İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi (İSİG) verileri incelendiğinde, Türkiye’de meydana gelen ölümlü iş kazalarının sektörel dağılımında inşaat iş kolunun en üst sırada yer aldığı görülmektedir. Yıllık iş cinayetlerinin ve ağır uzuv kayıplı kazaların yaklaşık üçte biri inşaat şantiyelerinde yaşanmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği mevzuatında “Çok Tehlikeli İşler” sınıfında yer alan bu işkolu, sahadaki pratik karşılığı bakımından çalışma hayatının en riskli alanıdır.

İnşaat faaliyetleri, fabrika veya kapalı atölye ortamlarının aksine neredeyse tamamen açık havada, mevsimsel ve iklimsel koşulların doğrudan tesiri altında sürdürülmektedir: Ekstrem Hava Koşulları: İşçiler yaz aylarında doğrudan güneş altında ve 40°C’yi aşan boğucu

sıcaklarda; kış aylarında ise sıfırın altındaki derecelerde, ayaz, rüzgar, kar ve çamur içerisinde yoğun fiziki güç sarf etmektedir. Bu durum termal şokları, kardiyovasküler rahatsızlıkları ve erken doku yaşlanmasını tetiklemektedir. Ağır Ergonomik Yük: Gün boyu tonlarca inşaat demirinin bağlanması, kalıp çakılması, çimento ve ağır yapı bloklarının taşınması, sürekli eğilerek, çömelerek veya yüksekte dengede durarak çalışılması, insan anatomisinin fizyolojik sınırlarını zorlamaktadır. Kas-iskelet sistemi hastalıkları, kronik bel-boyun fitikleri ve eklem dejenerasyonu inşaat işçilerinde genel nüfusa oranla katbekat erken yaşlarda kalıcı sakatlıklara yol açmaktadır.

Öte yandan inşaat şantiyeleri, zamana yayılan ve telafisi mümkün olmayan meslek hastalıklarıyla da işçinin ömrünü tüketmektedir: Kristal Silika ve Çimento Tozu: Beton kırma, taş kesme, harç karma ve kumlama işlerinde açığa çıkan solunabilir kristal silika tozu, akciğer dokusunda geri dönüşsüz hasar bırakan ölümcül silikozis ve KOAH (Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı) tablolarına yol açmaktadır. Asbest ve Kimyasal Tehlikeler: Özellikle kentsel dönüşüm, yıkım ve tadilat sahalarında eski yalıtım malzemelerinden yayılan asbest lifleri, mezotelyoma ve akciğer kanseri riskini doğrudan tırmandırmaktadır. Ayrıca solvent, poliüretan ve kimyasal yapıştırıcı buharları solunum yollarını ve sinir sistemini tahrip etmektedir. Titreşim ve Kalıcı Gürültü: Kırıcı deliciler ve kompaktörlerle çalışan emekçilerde el-kol ve tüm vücut titreşimi neticesinde kılcal damar tıkanıklıkları ile nörolojik hasarlar oluşmakta; sürekli yüksek desibel gürültü geri dönüşsüz işitme kayıplarına neden olmaktadır.

Tüm bu sorunlar, inşaat işçilerinin özel bir emeklilik statüsünde yer almasını zorunlu kılmaktadır. Mevcut sosyal güvenlik mevzuatında emeklilik yaş haddi kademeli olarak kadınlarda 58, erkeklerde 60 ve genel sistemde 65 yaş olarak kurgulanmıştır. Büro, hizmet veya hafif sanayi işlerinde bu yaşlara kadar çalışabilmek teorik ve pratik olarak mümkün iken; 60–65 yaşındaki bir işçinin 15'inci katta iskele üzerinde rüzgar altında demir bağlaması, beton dökmesi, ağır kalıp taşınması biyolojik, fizyolojik ve tıbbi gerçeklerle bağdaşmaz. İlerleyen yaşla birlikte reflekslerin zayıflaması, kas gücünün tükenmesi ve denge kayıpları doğrudan ölümlü iş kazalarına davetiye çıkarmaktadır. İnşaat işçisi 50'li yaşlarına ulaştığında bedensel olarak tükenmekte, iş bulamaz hale gelmekte; ancak emeklilik yaşı gelmediği ve prim gününü tamamlayamadığı için gelir güvencesinden tamamen yoksun kalmaktadır. Bu açmaz, emekçiyi ya açlığa ya da canı pahasına şantiyede çalışmaya mahkum eden yapısal bir mağduriyet doğurmaktadır. Fiili hizmet süresi zammı, bu kaçınılmaz fizyolojik tükenmişliği erken emeklilik hakkıyla telafi edecek bir hukuki araçtır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile 31/5/2006 tarih ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 40. Maddesine yeni bir hüküm eklenmek suretiyle inşaat işçilerinin fiili hizmet süresi zammından faydalanabilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 40'ıncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan tabloya aşağıdaki sıra eklenmiştir.

“

21) İnşaat işleri	Yapıların inşası, onarımı, güçlendirilmesi ve yıkımı ile bunlara bağlı olarak yürütülen hafriyat, temel kazısı, tünel kazısı, iskele kurulumu ve sökümü, kalıp ve demir işleri, beton dökümü, moloz kaldırma ve benzeri ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanlar.	60
-------------------	---	----

”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.